

АКАДЕМІЯ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ПРАВ ЛЮДИНИ, МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОРІВНЯЛЬНИЙ ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Призначення

Робоча програма призначена для студентів освітньо-наукової освітньої програми «Міжнародне право», рівня вищої освіти бакалавр

Розробник

Анаїда Єреган – старший викладач кафедри адвокатської майстерності та міжнародної юридичної практики, кандидат юридичних наук

Апробація

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена і затверджена на засіданні кафедри прав людини, міжнародного та європейського права

Робоча програма розглянута і схвалена Науково-методичною радою Академії адвокатури України

Вступ

Загальний опис навчальної дисципліни «ПОРІВНЯЛЬНИЙ ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС»

- Мета, завдання і очікувані результати, місце дисципліни в освітньому процесі
- Знання й уміння, компетентності та очікувані результати навчання
- Критерії та шкала оцінювання: національна/ECTS

Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ. Модулі, лекції, семінари

Модуль 1

Модуль 2

Перелік контрольних питань

Рекомендована література

Інформаційні джерела для всього курсу

Спеціальність та рівень вищої освіти

Галузь знань: 08 Право/29 Міжнародні відносини

Спеціальність: 082/293 Міжнародне право

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Характеристика навчальної дисципліни

Кількість кредитів ECTS: 3

Загальний обсяг: 90 годин

- аудиторних – 40
- лекційних – 20
- семінарських – 20
- самостійна робота – 50

Модулів: 2

Статус дисципліни: вибіркова

Рік навчання: 3

Семестр: 5

Форма підсумкового контролю: іспит

Мова навчання: українська

Передумови до вивчення навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни «Порівняльний цивільний процес» базується на знаннях, які отримані студентами в результаті опанування змісту дисциплін «Теорія держави і права», «Правничі системи сучасності», «Судові системи сучасності», «Порівняльне цивільне право».

ВСТУП

Загальний опис навчальної дисципліни

«Порівняльний цивільний процес»

Мета, завдання і очікувані результати

Мета

Метою викладання навчальної дисципліни «Порівняльний цивільний процес» є засвоєння знань про цивільний процес як окрему галузь юридичної науки, а також виробити навички застосування процесуального закону, поглибляє знання студентів щодо правових явищ в різних державах, надає можливість отримати відомості про якісні аспекти зарубіжного цивільного процесуального права та їх використання у національній юридичній практиці, виявити джерела та тенденції розвитку правових явищ в інших країнах, аналізувати окремі процесуальні інститути зарубіжного процесуального права та адаптувати у майбутньому отримані результати у національній системі права.

Завдання навчального курсу

Студент повинен отримати знання про порівняльний цивільний процес як окрему галузь юридичної науки, а також виробити навички застосування цивільного процесуального правила. Навчальна дисципліна «Порівняльний цивільний процес» є однією з важливих курсів навчальної програми по підготовці студентів рівня вищої освіти бакалавр за спеціальністю «Міжнародне право». Завданням навчального курсу є виявлення закономірностей правового регулювання здійснення цивільного судочинства у зарубіжних країнах.

Місце дисципліни в освітньому процесі

Навчальний курс «Порівняльний цивільний процес» є складовою загального порівняльного правознавства.

Перевага юридичної освіти з порівняльним компонентом:

- робить підготовку майбутнього спеціаліста більш фундаментальною, не тільки прикладною;
- формує гнучкість правового мислення, усвідомлення того, що проблема може бути вирішена по-різному в іншому правовому полі;
- розширюється кругозор, збагачуються юридичні знання;
- забезпечує підготовку спеціалістів для сучасної транснаціональної юридичної практики.

ЗНАННЯ Й УМІННЯ, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Знання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- основні засади правового регулювання цивільного судочинства;
- види та системи сучасних джерел цивільного процесуального права;
- понятійно-категоріальний апарат у галузі порівняльного цивільного процесу;
- права й обов'язки суб'єктів цивільно-процесуальних правовідносин;
- механізми й процедури захисту людини у цивільному провадженні;
- способи та засоби альтернативних форм вирішення цивільного спору у досудовому порядку;
- умови та порядок виконання судових рішень у цивільних справах у примусовому порядку.

Практичні навички

На основі навчального курсу студенти повинні уміти:

- самостійно працювати із нормативно-правовими актами у сфері цивільного процесу;
- аналізувати правову природу цивільно-процесуальних правовідносин;
- готувати необхідні процесуальні документи для захисту прав людини при виникненні цивільного спору;
- ефективно збирати та використовувати арсенал доказів для провадження у цивільних справах;
- використовувати судові та альтернативні форми вирішення цивільних спорів;
- правильно використовувати цивільно-процесуальні механізми для захисту прав людини у цивільних провадженнях.

Очікувані результати

За підсумками вивчення дисципліни студенти набувають наступні програмні результати навчання:

- демонструвати знання і навички з аналізу правових конструкцій цивільного процесу з точки зору їх змісту та практичності;
- визначати процесуальний статус кола суб'єктів у цивільному провадженні;
- надавати правову оцінку юридичним конструкціям та правильно користуватись правовою термінологією;
- вміти здійснити комплекс заходів щодо захисту прав людини у цивільному провадженні;
- мати навички щодо застосування цивільно-процесуального законодавства;
- вміти формулювати та визначати правову позицію щодо використання певних процедурних способів та механізмів для захисту особи при здійсненні представництва у суді.

Компетентності

За підсумками вивчення дисципліни студенти набувають наступні фахові компетентності:

- здобуття спеціальних теоретичних знань та досвіду ціннісного ставлення до практики застосування положень норм актів цивільного процесуального законодавства;
- здобуття здатності до критичного мислення, аналізу, синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу;
- уміння аналізувати та оцінювати зміст правових актів з метою розв'язання проблем різного рівня складності при застосуванні норм актів цивільного процесуального законодавства;
- здатність працювати самостійно та в команді, вміти застосовувати коректні прийоми міжособистісної комунікації;
- здатність усно та письмово викладати правові обґрунтування та висновки з дотриманням вимог щодо процесуальних форм документів;
- уміння представляти інтереси сторін у цивільному процесі при розгляді справ у суді, визначати особливості розгляду окремих справ;
- набуття навичок самостійної роботи з нормативними джерелами, реєстрами.

КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА/ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання
90-100	A	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, правильно відповідає на усі додаткові запитання викладача.
82-89	B	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, відповідає на усі додаткові запитання викладача, але при цьому не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
74-81	C	
64-73	D	У цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, відповідає

		частково на усі додаткові запитання викладача, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
60-63	E	Не у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, практичних завдань та додаткових запитань викладача, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки.
35-59	FX	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань, практичних завдань та додаткових запитань викладача.
0-34	F	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ, Модулі, лекції, семінари

Модуль 1

Тема 1 Загальні положення цивільного процесуального права як складова порівняльного законодавства. Джерела цивільного процесуального права. Загальні принципи цивільного процесу.

Сутність та визначення цивільного процесуального порівняльного права (галузь права, інститут права, навчальний курс). Навчальна дисципліна «Порівняльний цивільний процес» як складова загального порівняльного правознавства. Порівняльний цивільний процес: поняття, завдання, предмет регулювання. Співвідношення порівняльного цивільного права та порівняльного цивільного процесу. Нормативно-правовий акт, судовий прецедент, правова доктрина та судова практика як види та система джерел цивільного процесу. Основні сучасні засади правового регулювання цивільного судочинства.

Тема 2 Юрисдикція та підсудність цивільних справ.

Цивільна судова юрисдикція та її види. Предметна та суб'єктна юрисдикція цивільних справ. Інстанційна та територіальна юрисдикція. Підсудність цивільних справ та її види. Загальна, альтернативна та виключна підсудність цивільних справ.

Тема 4 Суб'єкти цивільно-процесуальних правовідносин.

Сторони процесу. Треті особи у цивільному процесі. Представництво у суді. Інші органи та особи, що мають право приймати участь у цивільному процесі. Повноваження, права та обов'язки учасників цивільно-процесуальних правовідносин.

Тема 4 Процес доказування та докази у цивільному процесі.

Доказування у цивільному процесі. Суб'єкти доказування у цивільних справах. Поняття засобів доказування: класифікація та види. Окремі засоби доказування: пояснення сторін і третіх осіб, показання свідків, письмові докази, речові докази, висновок експерта, інші засоби доказування. Предмет доказування. Факти, що не потребують доказування. Преюдиція у цивільному процесі.

Тема 5 Процесуальні строки. Судові витрати. Заходи процесуального примусу.

Поняття процесуальних строків та їх види. Обчислення процесуальних строків. Початок

перебігу процесуальних строків. Зупинення процесуальних строків. Закінчення процесуальних строків. Судові витрати та їх види. Заходи процесуального примусу. Попередження, видалення із зали судового засідання, тимчасове вилучення доказів для дослідження, привід, штраф, арешт як основні види заходів процесуального примусу.

Тема 6 Види провадження у цивільних справах.

Окремі види судового провадження у цивільних справах. Позовне провадження, окреме провадження, виключне провадження: зміст та завдання. Поняття та види спрощених та прискорених процедур у цивільному судочинстві. Сумарне провадження. Наказне провадження як різновид спрощеного провадження. Спрощені судові процедури, що ґрунтуються на невеликій сумі заявлених вимог. Провадження по справах, що виникають із публічних правовідносин.

Модуль 2

Тема 7-8 Процедури розгляду цивільних справ.

Особливості розгляду справ у державах різних судових систем. Право на позов і пред'явлення позову. Провадження у справі до судового розгляду. Розгляд справи по суті. Розгляд цивільних справ судом присяжних. Заочний розгляд справи.

Тема 9 Судові рішення: зміст та види.

Постановлення судового рішення. Види судових рішень. Порядок ухвалення судових рішень. Структура та зміст судового рішення. Порядок набрання судового рішення законної сили.

Тема 10 Процедури перегляду судових рішень.

Сучасні моделі переглядів судових рішень. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку. Апеляційна скарга: структура та зміст. Перегляд судових рішень у касаційному порядку. Касація та її форми. Перегляд справ у порядку нагляду. Перегляд справ за нововиявленими обставинами. Інші види переглядів судових рішень.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Порівняльне цивільно-процесуальне право як галузь права. Цивільно-процесуальні правовідносини: підстави виникнення, зміни та їх припинення.
2. Основні принципи цивільного процесуального права.
3. Учасники цивільного процесу. Процесуальні повноваження, права та обов'язки

учасників справи.

4. Процес доказування. Суб'єкти доказування у цивільних справах. Засоби доказування: класифікація та види.
5. Види проваджень у цивільному процесі.
6. Процедури розгляду цивільних справ. Відкриття провадження у справі. Підготовка цивільної справи до судового розгляду. Судовий розгляд справи по суті. Розгляд цивільних справ судом присяжних.
7. Судові рішення: структура, зміст та види.
8. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку. Перегляд справ за нововиявленими та виключними обставинами.
9. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах. Процедури примусового виконання судового рішення.
10. Особливості електронного судочинства у цивільних справах. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів.

Орієнтований перелік питань для підготовки доповідей.

1. Джерела цивільного процесуального права ФРН.
2. Джерела цивільного процесуального права України.
3. Джерела цивільного процесуального права Франції.
4. Джерела цивільного процесуального права Англії.
5. Принципи цивільного процесуального права України.
6. Принципи цивільного процесуального права ФРН.
7. Принципи цивільного процесу США.
8. Принципи цивільного процесу Англії.
9. Принципи цивільного процесу Франції.
10. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин ФРН.
11. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин Франції.
12. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин України.
13. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин США.
14. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин Англії.
15. Підсудність цивільних справ в Україні.
16. Підвідомчість цивільних справ в Україні.
17. Підсудність цивільних справ у ФРН.
18. Підсудність цивільних справ у Франції.
19. Підсудність цивільних справ у США.
20. Докази і доказування у цивільному процесі України.
21. Докази і доказування у цивільному процесі ФРН.
22. Докази і доказування у цивільному процесі Франції.
23. Докази і доказування у цивільному процесі Англії.
24. Докази і доказування у цивільному процесі США.
25. Процесуальні строки у цивільному процесі України.
26. Представництво у цивільному процесі України.
27. Учасники цивільного процесу в Україні.
28. Треті особи у цивільному процесі України.
29. Відкриття провадження у справі в Україні.

30. Провадження у справі до судового розгляду в Україні.
31. Судовий розгляд цивільних справ у суді першої інстанції в Україні.
32. Позовне провадження у цивільному процесі України.
33. Окреме провадження у цивільному процесі України.
34. Наказне провадження у цивільному процесі України.
35. Стадії цивільного процесу України.
36. Загальні положення розгляду справи по суті.
37. Перегляд судових рішень у цивільному процесі України.
38. Відновлення втраченого судового провадження у цивільному процесі України.
39. Судові рішення у цивільному процесі України.
40. Позов у цивільному процесі України.
41. Розгляд цивільних справ у ФРН.
42. Розгляд цивільних справ у Франції.
43. Розгляд цивільних справ в Англії.
44. Розгляд цивільних справ в США.

Інформаційні джерела для всього курсу

1. Аргунов А.В. Особое производство в гражданском процессуальном праве России и Франции. – М.: Проспект, 2014;
2. Бажанов П. Территориальная подсудность гражданских споров в Китае // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://cnlegal.ru/china_dispute_resolution/territorial_jurisdiction_china;
3. Брановицкий К.Л. Опыт электронного правосудия в ФРГ: достижения и проблемы // Закон. – 2011. – № 2;
4. Валке К. Порівняльне право як порівняльне правознавство. Порівняльність правових систем // Порівняльне правознавство. – 2012. – № 1–2. – С.49–50.
5. Гражданский процесс зарубежных стран: учеб. пособие / под ред. А.Г. Давтян. – М.: Проспект, 2008;
6. Гражданское судопроизводство за рубежом / К.Л. Брановицкий, А.Г. Котельников, И.В. Решетникова. – М.: Инфотропик Медиа, 2013;
7. Давидова Н.О. Порівняльне приватне право в навчальних програмах України та США // Стратегія модернізації приватного права в сучасних умовах: збірник наукових праць / за ред. В.І. Короля, Ю.В. Білоусова. – К. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2013;
8. Давтян А.Г. Гражданское процессуальное право Германии. – М.: Городец-издат, 2000;
9. Здрок О.Н. Гражданский процесс зарубежных стран: учеб. пособие. – М.: Изд-во деловой и учебн. лит-ры, 2005;
10. Коломеец А.А. Особенности гражданского процесса в некоторых зарубежных странах (Англия, Германия и США) // Современная наука: Актуальные проблемы теории и практики. – 2014. – № 3–4. / [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.nauteh-journal.ru/index.php/ru/—ep14-03/1162-a>;
11. Коломеец А.А. Особенности гражданского процесса в некоторых зарубежных странах (Англия, Германия и США) // Современная наука: Актуальные проблемы теории и практики. – 2014. – № 3–4. / [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.nauteh-journal.ru/index.php/ru/—ep14-03/1162-a>;
12. Колядіна Н.Г. Право на позов відповідно до німецької правової доктрини // Журнал східноєвропейського права. – 2014. – № 8. – С. 109–114;
13. Курс цивільного процесу: підручник; за ред. В.В. Комарова. – Х.: Право, 2011;
14. Руда Т.В. Підстави звільнення від доказування у цивільному судочинстві України і США: порівняльно-правовий аспект // Вісник Верховного Суду України. – 2011. – № 11 (135);

15. Міжнародний цивільний процес України: навч. посібн. / за ред.. С.Я. Фурси. – К.: Видавець Фурса С.Я.; КНТ, 2010;
16. Палмер В.В. Дві конкуруючі теорії змішаних правових систем // Порівняльне правознавство. – 2013. – № 1–2. – С.128–154;
17. Порівняльне правознавство: підручник; за заг. Ред.. О.В. Петришина. – Х.: Право, 2012;
18. Саїдов А. Порівняльне правознавство та закономірності розвитку права в умовах глобалізації // Порівняльне правознавство. – 2012. – № 1–2;
19. Цувіна Е.А. Захист права на справедливий судовий розгляд упродовж розумного строку: практика європейського суду з прав людини та досвід зарубіжних країн // Теорія і практика правознавства. – 2014. – Вип. 1 (5);
20. Щербаков С.В. Англо-американское доказательственное право // Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения. – 2007. – № 4. – С. 50–54.